

St. Dr.

124767

III

TRACTATUS
THEOLOGICUS

DE NATURA ANGELICA
COMPOSITVS

Iuxta D. THOMÆ AQVINATIS.

Quinti Ecclesiæ Doctoris

Angelicam Sententiam

DETERMINATVS,

ILLVSTRISSIMO DOMINO.

D. ALBRACHTO

DE DEMBIANY.

DEMBINSKI

Lotharingorum & Vrsouitorum,

Sanguinis ob propaginem,

PRINCIPIBUS FAMILIIS.

CLARISSIMO.

IN FESTIVA SOLENNITATE

D. ADALBERTI ARCHIEPISCOPI,

Martyris & Patroni Regni,

Debitæ gratulationis ergo.

PUBLICA MEDIANTE DISPUTATIONE.

À P. F. DOMINICO FRYDRYCHOWICZ,

*Sacrae Theologiae Doctore, Generalis Studij Prouinciæ Polonæ, Conuentus
Cracouiensis Regente, Ordinis Prædicatorum.*

DATVS DONATVS, DEDICATVS.

Anno Dni: M. DC. XCI. Die 23. April.

Superiorum permissu.

CRACOVIAE,

Typis Francisci Cezary, S. R. M. Illustriss. & Reuerend: Dni. Episc. Crac:
Ducis Severia. Necnon Schol. Novodvorsc. Typogr.

Aha. 307. a. 36/2

124161
III 60

ILLVSTRISSIME DOMINE D. & Mecænas Colendissime.

VRSOVITORVM Virginem Rauritam Regali satam sanguine, Angelico dignam
 exstitisse consortio, cum merita attestentur & gesta; hinc æquum censui, Tibi
 Illustrissimo MECENATI Ataus edito Regibus, Angelici Doctoris Theologi-
 cum de Natura Angelica dedicare Tractatum. Hæc quippe Regia Virgo, est An-
 glicana, qua cognatâ Angelis Virginitate, Angelorum promeruit adiutorium, ut quemad-
 modum olim Daniel innocens præservatus est ab interitu per Angelum, qui conclusit ora
 leonum, ita Virgo innocua servata est per Angelum ab Vrsu, qui dum timebatur ut vorax
 hostis, factus est Angelicâ ex administratione salutis Virginica Tutelaris. Retaliationem pro-
 inde reddit Virgo Angelis pro obsequio perpetuam, primo etiam aspectu Angelorum præse-
 rens speciem. En coronata est, ut à primo creationis instanti Intellectuales spiritus, tum
 beatitudine naturali, tum gratiâ supernaturali edoceat coronatos. Regalibus vestita est pã-
 ludamentis, vestitos annuncians Angelos, regali virtutum tum speculatiuarum, tum Mo-
 ralium apparatus. Demissa cesarie est, Intelligentias caelestes Increata Maiestati & demis-
 se assistere in caelis, & humiliter promptam mandatorum commissorum demonstrans eosdem
 gerere voluntatem in terris. Extensas in modum crucis versus caelum elevatas ostendit
 palmas, triumphos ambigens ab Angelis, sub quorum caelesti adiutorio Inchyti VRSORAVI-
 TAE gloriosa de hostibus spolia reportarunt. Quid memorem Inchytum Principem KOCHAN?
 cuius fortitudine BOLESLAUS CHABRI de Bobemis illatas Regno Vltus est iniurias. Quid
 Ioannem Czislam? qui ruptis castrorum hostilium cuneis ad ipsius Swiatopetcy Bobemia
 Regis penetrans filium, constituit triumphalem (eo occiso) belli aquitatem. Quid Ma-
 gnum VARSIIUM Castellatum Cracouensem, robore, consilio, dexteritate, experientiâ
 robustissimum? qui Leone Russorum Duce fortior, Vrsus Leonem prostravit, ac unico con-
 sistu Russos, Lituanos, ac Tartaros, Tractum Lublinsensem depopulantes vicit, fugavitq;
 AUTHOR PUBLICÆ TRANQUILLITATIS. Nec mirum si Victores, si Triumphatores ex-
 stiterunt, quia Angelos belli ac victoria Cooperatores habuerunt. Verum hæc tanta, quæ
 non ab inuentione ingenij humani procedunt, sed ex ipso egregiè factorum Archetypo de-
 promuntur Vera laudis encomia, licet magna sint, magis tamen ac magis lucidiora conspi-
 ciuntur, dum ad ipsam caelestium Hierarchiarum efformata veritatem resurgunt Refulsi-
 feliciterq; arsit sanctioribus Virtutum ignibus nostra Polonia, quos non à Vesuuiio sed à Vaue-
 lo Coronato monte Beatus IOANNES GROTH VRSORAVITA Vibravit Thyra Celsus Cra-
 couiensis, Celsissimus Seraphicis asuans inflammationibus. Senserat hæc flammam in Magno
 Ioanne IOANNES XXII. PP. Maximus, ideoz; (& si Vladislao alterum promouente) in
 Candelabro Episcopatus Cracouiensis collocavit Ioannem, ut Orbi Polono esset Lucer-
 na Ardens & Lucens. Nec sefellit spem Ioannis Maximi Magnus Ioannes; qui prout in
 Vita, ita & post mortem Prasul Pÿssimus Ardet & Lucet. Iam Centum Septuaginta
 Quinque Anni ab eius decurrerant sepultura, & tamen sarcophago eius aperto, corporali-
 ter iacere compertus est. Violarum spirans flagrantiam: exhumatum corpus immarcesci-
 bili odore novos accendit ignes in cordibus fidelium, nouasq; Vibravit seraphicas inflamma-
 tiones. Sed nec minor in Vrsorauitis Sapientia & Prudentia Cherubica præstantia, quæ
 vel maximè excelluit Paulus Wolucki primùm Camenecensis, tum Luceoriensis, demum
 Vladislauensis & Pomerania Antistes, perpetuus Verbi Dei prædicator, perpetuus Casu-
 um Conscientia per semetipsum Cathedralicus, Pius, Munificus, Pater, Pastor, Professor
 prius faciendo quàm docendo: quem in eruditionis Ecclesiastica claritate, tum Ioannes
 Zaboronski ex Secretario Regis Regens Cancellaria Maioris, nominatus Episcopus
 Cbetmensis, tum Stanislaus Dembinski Bledzowiensis, & Ioannes secundus Wacrocensis
 Abbates, tum alij quam plurimi Vrsorauita Prælati Cathedrales imitati, haustam de
 sacro Theologia fonte doctrinam, sitienti populo propinarunt. Parua sunt bis qua sequuntur.

Secre-

*Secreta cordis Regalis & securitas Maiestatis nec alibi in Augustiori Throno quam in
 VRSORAVITIS quicquere. Si honor CASIMIRI Regis Vindicandus per singularis certami-
 nis pugnam; Vindex adhibetur VRSORAVITA Iacobus Dembinski Regni Thesaurarius.
 Si VLADISLAO Regnum Bobemia à Georgio deferendum est & inscribendum; Legatus
 ac tanti negotij Procurator fidelissimus, eligitur Iacobus secundus, Dembinski Sendomi-
 riensis Palatinus. Si Chilkarcha contra Moschos à SIGISMUNDO III. creandus; creatur
 Martinus Dembinski miles fortissimus. Si per omnes Senatorias curules AUGUSTO
 mens est probare virtutem; probatur Valentinus Dembinski qui per omnes honorum
 gradus ad supremam Castellaneatus Cracouieris peruenit dignitatem, augustum Sena-
 torio in pectore semper Regia securitati & secretis prabens Thronum. Et bene Regalis
 Maiestas praestantissimum sibi in VRSORAVITIS erexit Thronum, quos regio exortos san-
 guine, ipsis sceptris ac Coronis nouit pretiosiores, Censum docuit LESCO albus cui aliquo-
 rum inuidia tumens ac timens, dum eà conditione obtulisset Regnum, ut GAVORTIUM
 VRSORAVITAM Senatorem fidelissimum à se relegaret. Quid inter hac Iustus Princeps?
 Si Ius Violandum est, regnandi causâ Violandum; tyrannicam banc nequaquam
 admisit persuasionem. Et quamuis ipse instaret GAVORTIUS pro Optimo Principe libenter
 velle subire exilium: ast LESCO albus, albis infior Aquilus, Principatum tam iure here-
 ditatis quam reiterata Electionis titulo, ad se pertinentem recusauit, in cuius aestimatio-
 ne prudentissima ac iustissima, exitit Vnus VRSORAVITA Toto Poloniarum preti-
 otior Regno. O Verè Inclytos VRSORAVITAS quorū census humanus excedens. Sortes, alti-
 oris gloriae in Trzcinscijs, Rokiccijs, Wolucijs, Przymiescijs, Ozarowscijs, Gnieuosijs, Miecho-
 wscijs, Gawronscijs, ceterisq; omnibus, immarcescibiles promeruit adores. Tua est istorum
 omnium Illustrissime Domine hereditario iure possessa Gloria, & Felicitas, ac de An-
 glia Regibus ac Lotharingia Principibus Origo splendidissima, quam Coronata Virgo Virtus
 cum semel genuisset, millenorum ultra annorum incorruptibili gloriatur partu, dum & in
 Te Natiui sanguinis ex penagratia Italia, Germania, Gallia, Regnis, ex decidendis supremi
 Tribunalis Regni difficultatibus, ex zelandis Boni Publici Causis, more Maiorum suorum
 Senatorio. Principem Te esse, gaudet manifestari. Perge igitur DEO Benedicente, semper
 ad altiora tam amplissimo Sanctitatis ac omnigena Virtutis Tuorum Antenatorum prae-
 cedente Senatu, ut erga Ecclesiam Pietate, erga Patriam auit à fidelitate, erga Amicos be-
 neuolentiâ, erga clientes beneficentiâ coruscus fulgeas semper. Quod totum dum ad exem-
 plum Virtutis à Te tractari video, tam Sanctorum Angelorum quam Magni Archipasto-
 ris Poloniarū Diui ADALBERTI tutelâ efficacissimâ mediante, continuationem
 praclarè incaptorum, ac longiorem vitam (Tuorum ut Videas filios filiorum,) supplex ad
 Aras Hyacinthinas exoro. Ita scribo, ita Voveo.*

ILLVSTRISSIMÆ DOMINATIONIS TVÆ.

Humilis Exorator.

F. DOMINICVS.

NATVRÆ ANGELICÆ PRÆSTANTIA NATVRALIS.

ANGELI in rerum natura sunt existentes: 2. Incorporei; 3. per exclusionem materiæ tam corporalis: 4. quàm spiritualis; 5. multitudine maximi: 6. in plura eiusdem speciei a thomæ individua solo numero distincta immultiplicabiles: 7. ab intrinseco indestruibiles: 8. a secundum Potentiam Dei Extraordinariam annihilabiles. *Primum* est de fide; Quia Gen: 22. Angelum supra Abrahamum in clamasse *Voce externâ*, & Virginẽ SS. MARIAM à Gabriele salutatã credimus. Tum quia cum Vniuersũ debeat esse perfectissimum, ideo debet constare gradu Entis, Vitæ, & Intellectualitatis completæ. *Ratio 2di* Quia iuxta Psal. 103. Angelus est spiritus. T. q. *Nec per se* est *Quantus*, ob carentiam materiæ: nec *per accidens* ob sui elevationem supra omnes formas vt quo corporeas. *Ratio 3ti*. Quia Angelus completè, id est ex omni principio radicante intellectionem, habet completam intellectualitatẽ: è contra Homo habet incompletam scilicet tantũ ex parte formæ spiritualis. *Ratio 4ti*. Quia constitutum materiæ primæ est ratio puræ potentialitatis; iam autem Materia spiritualis deberet esse actus formalis, quia suã spiritualitate excederet omnes formas inferiores corporales. *Ratio 5ti*. Quia quantò aliqua sunt magis perfecta, tantò in maiori excessu creata sunt: *Corporalia* in excessu magnitudinis: & *Spiritualia* in excessu multitudinis. *Ratio 6ti*. Quia Distinctio tantũ numerica, prouenit à sola materia, quã carent Angeli: vnde pluralitas si est in Angelis, necesse est eam causari per distinctionem formarum, quæ diuersitatem speciei constituit. *Ratio 7mi*. Quia Existencia Angelica immediatè connectitur, perfectitate non *Logicã* sed *Physicã*, cum Natura Angelica, ex vi creationis, habente inclinationem ad semper existendum, cum careat materiã radicaliter ad corruptionem inclinante. *Ratio 8ui*. Quia in qualibet creatura adest Potentia obediens, vt Deus iuxta dominiũ absolutum faciat in ea & ex ea, quidquid miraculosè voluerit operari.

II. **CORPUS** non habet Angelus sibi naturaliter vnitum: 2. illud tamen aliquando assumit: 3. non tamen in vnitatem Personæ illud assumere potest: 4. nec potest in eodem exercere proprias operationes vitæ, quæ terminantur ad interiorem effectum corporis animati. 5. benè tamen aliquas similitudinarias operationes, quæ terminantur ad exteriorem effectum. *Ratio primi*. Quia Angelus ex se est forma completa: & ex se, & non ex ordine ad materiam individua: ad differentiam animæ nostræ. *Rat: 2di*. Quia teste D. Aug: lib: 15. de Ciuit: Dei, apparuerunt Angeli multis, in corporibus assumptis. T. q. Patribus veteris testamenti apparendo in corporibus assumptis, eosdem de futura in carne Christi apparitione instruxerunt: *Rat: 3ti*. Quia omnis Substantia creata etiam ordinis superioris, vt possit supplere effectum subsistentiæ creatæ inferioris, omnino deberet eã in se præcontinere, *secundum rationem communem Entis*. Et hoc soli infinitæ Omnipotentiæ competit. Nec opus Incarnationis esset miraculosum. *Ratio 4ti*. Quia Angelus corporis assumpti, non est principium intrinsecum vitale; iam autem Cuius est potentia, illius est actio: Vnde Angelus in corpore assumpto habet organa corporea, non ad eliciendas operationes vitales, sed ad repræsentandas suas proprietates intellectuales. vg. habet oculũ ad repræsentandam suam scientiam. *Ratio 5ti*. Quia isti extrinseci effectus vitales, vg. locutio, risus, fletus, cum in Angelis nec *Egressiue*, nec *terminatiue* possint esse vitales formaliter, dicuntur tantũ Metaphoricè tales: id est sicut locutio humana *terminatiue* respicit effectum exteriorem s. sonum productum ex motu labiorum sese percutientium, ita locutio Angeli similem respicit effectum.

III. **Locus**

III. LOCUS Definitivus conuenit Angelo, non Circumscriptiuus: 2. estque Angelus proximè & formaliter in loco per operationem virtualiter transeuntem: 3. proindeque substantia Angeli non est ratio formalis essendi in loco: 4. In duobus locis adæquatis Angelus non potest esse: 5. Nec plures Angeli ut Causæ Principales, possunt esse in eodem loco adæquato formali: *Ratio primi.* Quia substantia Angeli spiritualis *hic & non alibi* est præsens, loco particulari, immediato, per liberam applicationem, non autem per naturalem quantitatiuam superficierum locantis & locati commensurationem. *Ratio 2di.* Quia Angelus tangit locum ut agens in illo: Vnde Agens spirituale per contactum virtutis, non prius est applicari & coniungi passo, quin simul in illo & ex illo operetur: hinc Prius est esse quam operari: in linea essendi simpliciter: è contra in linea locandi *Definitiuè*, non tamen *Circumscriptiuè*, *Ratio 3ij.* Quia substantia Angeli est omnino inuariabilis in linea essendi: iam autem Per id Angelus immediatè contingit locum, per quod in linea locandi potest variabiliter modò maiorem, modò minorem tangere locum. *Ratio 4ti.* Quia ab vno loco adæquato (intra quem Angelus immediatione suppositi & Virtutis operatur sic, quòd in maiori operari non possit) Virtus Angelica naturalis adæquatè definitur. *Ratio 5ti.* Quia duos Angelos ut causas principales posse esse in eodem loco adæquato formali, est eisdem ut Causas adæquatas eundem numero producere effectum: quòd diuinitus implicat.

IV. MOTVS Localis reperitur in Angelo: 2. moueturque Angelus motu locali per se: 3. & per accidens: 4. dum mouetur Motu Discreto, potest transire de vno loco ad aliū, non transeundo per mediū: 5. & Motu Continuo nec Discreto potest moueri in instanti Angelico. *Ratio primi.* Quia secundum fidem Luc. 1. Missus est Angelus Gabriel à Deo, in Ciuitatem Galilææ T. q. Angelus præditus est intellectu & voluntate, ideoque potest cognoscere vel appetere præsentiam in aliquo loco vel absentiam ab illo: iam autem Appetitus præsentia vel absentia, per potentiam locomotiuiam expletur. *Ratio 2di.* Quia Angelus successiuè potest fieri præsens, diuersis corporibus immotis, vel etiam diuersis partibus eiusdem corporis immoti. *Ratio 3ij.* Quia moueri per accidens, est moueri ad motum alterius sibi coniuncti: hinc Angelus ut motor Extrinsecus coniunctus corpori mobili, ad motum illius per se, dicitur moueri per accidens. *Ratio 4ti.* Quia supposita applicatione Angelicæ virtutis ad locum A, potest eandem applicare ad locum D, nouam eliciendo operationem, sine eiusdem virtutis applicatione ad loca intermedia B. C. vnde Angelus deserit locum A, immediatione virtutis & suppositi, & vtrâque immediatione locum D. acquirit, tam ob suæ libertatis operationem, quam ob omnimodam ex parte passi carentiam resistentia. *Ratio 5ti.* Quia Motus Continuus est omnino successiuus, intrinsecè in *Prius & Posterius* Diuisibilis: ita & Motus Discretus est essentialiter ex duobus indiuisibilibus, *Termino A quo* initiatiuè; & ex *Termino Ad quem* completiuè compositus.

V. INTELLIGERE Angeli non est eius Substantia: 2. nec Existentia: 3. nec illius substantiæ est immediatè operatiua, sed tantum mediante intellectu & voluntate *Ratio primi.* Quia Angelus non est actus purus: iam autem solus actus purus, est sua actualitas, tam in linea *Essendi*, quam in linea operandi: iam autem in Angelis intra lineam essendi *Essentia* realiter distinguitur ab *Existentia* & intra lineam operandi Natura realiter differt tam à potentijs proximis, quam ab ipsorum actibus. *Rat. 2di.* Quia Existentia Angeli, est vna tantum, tam secundum speciem, quam quoad numerum: iam autem Intelligere Angeli est *specificè* multiplex: aliud Entitatiuè *Naturale* respectu Obiecti Naturalis: Aliud Entitatiuè *Supernaturale* respectu supernaturalis: aliud *Participatiuè* Diuinum respectu Dei clarè visi. Et etiam multiplex *numericè*, quia vnicâ intellectione intellectus Angelicus non potest omnia obiecta cognoscere. *Rat. 3ij.* Quia Substantia cuiuslibet creaturæ est in potentia reali ad Existentiam: iam autem Po-

tentia

rentia operatiua est in potentia ad operationem; qui duo actus *Existere & Operari* distinguuntur realiter in creaturis, *tum* ex limitatione, *tum* ex lineis s. Substantiali & Accidentali, primò diuersis: *tum* ex proprijs specificatiuis: *tum* ex admittance plurimarum potentiarum immediate operatiuarum.

VI. MEDIUM Cognitionis Angelicæ ad cognoscendum seipsum, est propria ipsius Substantia gerens vices speciei Impressæ: 2. iam autem *alia obiecta à se*, intelligunt Angeli tantū per species Accidentales à Deo infusas, ab initio suæ conditionis. 3. ipsiq; Sancti Angeli quò superiores sunt, secundū gradū specificum, eò per vniuersaliores species intelligunt. *Ratio primi.* Quia Substantia Angeli primò ex eo quò sit expers materiæ, est seipsa intelligibilis in actu: 2dò est proportionata in immaterialitate cum suo intellectu: 3tia est vnita & præsens eidem suo intellectui, tanquam Essentia cum sua proprietate immediata. Istæ autem enumeratæ sunt tres conditiones, quæ requiruntur vt aliquod obiectum gerat munus speciei Impressæ. *Rat: 2di.* Quia sicut corpora cælestia à die conditionis suæ, adæquatè inamissibiliter per vnicam formam cælestem sibi concretam satiantur; ita à fortiori, quia intellectus substantiæ immaterialis completæ non potest adæquatè satiari per vnicam formam intentionalē, ideo necessarium erat vt à die conditionis suæ haberet à Deo species infusas immateriales omnium obiectorum naturaliter repræsentatiuas *Rat: 3tij.* Quia Angeli quò sunt superiores in Essentia, eò sunt similiores Deo in ordine intellectuāli; iam autem Intelligere plura per vnicam speciem Vniuersalem, est perfectio Diuina: consequenter Angelus ex approximatione ad Deum, per species & pauciores & vniuersaliores, *tum* multa obiecta, *tum* plures rationes intelligibiles intelliget.

VII. OBIECTUM particulare cognitionis Angelicæ, est etiam ipsemet Angelus: 2. & Deus quem cognoscit per propriam substantiam, non tamen tanquam per propriam speciem Impressam Dei: 3. Angelus inferior non comprehendit superiorem: *Ratio primi.* Quia Angelus est immaterialis forma subsistens, quæ est principium actionis immanetis s. intellectiōnis; iam autem Actio immanens ad sui processum requirit, quò obiectum vniatur agenti. *Rat: 2di* Quia substantia Angeli non repræsentat Deum nisi *vt Quod* cognita: sicut effectus similis suæ causæ repræsentat causam: vnde sicut intellectus noster ad cognoscendam causam in effectu, non indiget aliâ specie distinctâ à specie Impressa effectu, & tamen species Impressa effectu, non dicitur propriè species Impressa causæ; ita in Angeli Substantia comparatiuè ad Deum res se habet; & maximè cum Angelus sit similitudo Dei non formalis, sed tantū virtualis. *Ratio 3tij* Quia sicut intellectus noster inferior, per species suas inferiores nequit comprehendere species superiores intellectuū Angelici; ita & Angelus inferior per suas species inferiores nequit comprehendere species vniuersaliores, in intellectu superioris Angeli residentes.

VIII. FUTURA necessariò, cognoscuntur ab Angelis, abstractiuè non verò intuitiuè: 2. Futura quæ vt in plurimū eueniunt per causas naturales, impedibiles, cognoscuntur coniecturaliter: 3. Futura omnino contingentia in Causis proximis determinationem non habentia, non possunt ab Angelis certò cognosci, solis viribus naturæ. *Ratio primi.* Quia Angelus cognoscit Causas naturales & illorum determinationem quam habent ad producendos effectus; ia autē Notitia effectu in sua Causa, tantū est abstractiua: sicut Notitia rei existentis in seipsa, est Intuitiua *Rat: 2di.* Quia causæ proximæ impedibiles, sunt medium contingens & fallibile, ex quo sola coniecturalis, non verò certa potest haberi cognitio: si tamen eiusmodi futura, cognoscantur in collectione omnium causarum naturalium, tunc cognoscuntur certò, quia tota collectio causarum non est impedibilis, T. q. Futura contingentia libera non possunt cognosci *Nec* in suis causis, vt pote indifferentibus: *Nec* in seipsis, quia in seipsis sunt solum respectu Diuini non verò Angelici intellectuū. *Rat. 3tij.* Quia
in

in linea cognitionis id quod conceditur hominibus, non debet negari Angelis: iam autem Futura omnino contingentia & libera, diuinitus cognoscere per reuelationem, concessum est hominibus: vt patet ex S. scriptura.

IX. **SECRETA** cordium (id est omnes actus siue intellectus, siue voluntatis) non possunt Angeli viribus solius naturæ cognoscere: 2. independenter, ab alterius eorundem manifestatione. *Rat: primi.* Quia secreta cordium soli subsunt dominio Dei: vt dicitur 6. Paralip. *Tu nosti SOLVS corda filiorum hominum.* T. q. 1. Cor. 2. *Quis hominum scit qua sunt hominis, nisi spiritus hominis, qui in ipso est.* Ergo quia Angelus non potest illabi menti humanæ vel Angelicæ, vt in corde hominis sit & intrinsecus operetur, ideo quæ intra mentem sunt, non potest cognoscere. *Rat: 2di.* Quia voluntas creata in suis actibus liberis, sic iure libertatis est domina suorum actuum, quod nullum aliud dominium supra se cognoscat, nisi ipsius Dei, ideo quia à solo Deo dependet, qui *Vt ultimus Finis* plenè eam determinat: & vt *Causa Efficiens* solus ipse intra eam præuie & simultaneè operatur.

X. **MODUS** cognitionis Angelicæ est, quod intellectus Angeli, nunquam sit in potentia pura, ita scilicet quod careat habitu scientiæ respectu eorū, ad quæ eius cognitio naturalis se extendere potest: 2. aut respectu reuelabilium diuinitus, potest esse in potentia pura. 3. seipsum necessariò cognoscit semper: 4. Et Deū in seipso etiā necessariò cognoscit, vt suæ Authorē substantiæ: & intelligit cognitione tam Matutinā quàm Vespertinā. *Rat: primi* Quia Angeli & Cæli in hoc proportionantur, quod sicut corpora cælestia non habent potentiam ad esse, quæ non sit completa per actum: ita Angelici intellectus non habent aliquam potentiam intelligibilem, quæ non sit totaliter completa per species intelligibiles eis connaturales. *Rat: 2di.* Quia sic etiam corpora cælestia sunt in potentia vt illuminentur à sole: Angeli à sole Christo. *Rat. 3ij.* Quia Angelus ex vi creationis, à Deo Authore naturæ, ad sui cognitionem accepit omnia ad ipsam requisita s. Principium radicale, Intellectum, speciem Impressam & Obiectum (quod est eius propria substantia, inter omnia obiecta naturaliter ab Angelo cognoscibilia, eius intellectui maximè connaturalis & proportionata) vt actu assimilatum tali speciei: ac per consequens motus vitalis cognitionis Angelicæ respectu sui (sicut motus animalis respectu nutritionis) semper est necessarius. *Rat: 4ti:* Quia Angelus dicit naturalem ad Deum (à quo dependet in esse & conseruari) habitudinem, quam cōprehensiuè in exercitio cognoscere non potest, nisi Deus cognoscatur in ipso, tanquā supremus Factor, in nobilissima sua factura. *Rat. 5ti.* Quia cognitio Angelica *Dies* vocatur, in quo est *Mane* principium, & *Vesper* terminus: vnde illa cognitio in Angelis dicitur *Matutina*, quæ respicit primordiale esse rei, in eius prima Causa s. in Verbo: dicitur autem *Vespertina*, quæ respicit Ultimatum esse rei s. in seipsa.

XI. **VOLUNTAS** datur in Angelis: 2. ac liberū arbitriū: 3. nec dari potest substantia intellectiua, quæ non sit volitiua. *Ratio primi.* Quia Angeli cum sint creati à Diuina Bonitate, necesse est quod inclinentur in bonum Vniuersale & à se directi; iam autem Inclinatio in bonum Vniuersale, dicitur voluntas. *Rat: 2di.* Quia Angeli apprehendendo Vniuersalem rationem boni, possunt eam sic apprehensam proponere voluntati, vel eandem non proponere, quod est liberè iudicare. *Ratio 3ij.* Quia Vniuersum cum debeat esse ex omni gradu possibili perfectum, iam defacto deberet dari talis gradus; cuius tamen experimur oppositū. T. q. Ratio appetitiui semper sequitur ad aliquam naturam: ergo & appetitus rationalis debet consequi ad formam seu naturam rationalem ac intellectiuam.

XII. **DILECTIO** in Angelo datur tam Naturalis: 2. quàm Electiua. 3. Et quilibet Angelus diligit Deum Vt authorem naturæ suæ necessariò quoad exercitium: *Ratio primi.* Quia commune est omni naturæ habere in se aliquam inclinationem actualem, naturalem, consequenter & in Angeli Voluntate debet esse naturalis dilectio, boni naturaliter voliti vt finis. *Rat. 2di.* Quia in Angelis à dilectione naturali, deriuatur dilectio Electiua quæ est dilectio boni dilecti propter finem: & dicitur Electiua, id est totaliter libera, & quoad obiectum, & quoad exercitium. *Rat. 3ij.* Quia Angelus cum seipsum necessariò quoad exercitium comprehendat, eadem necessitate cognoscat se in suo fieri & conseruari adæquatè dependere à Deo, vnde Deum & omnia illius bona cum illo connexa intrinsecè, diligit necessariò. *O Felix DEI Amor* (D. exclamat Bernardus) *ex quo oritur strenuitas morum, puritas affectionum, subtilitas intellectuum, desideriorum sanctitas.* Hunc ego o Infinicum Bonum meum, exopto amorem, vt qui te sine modo non diligo, saltem te more Angelico diligere valeam in sæcula sæculorum, Amen.

NATURÆ ANGELICÆ

Beatitudo naturalis & supernaturalis, Illuminationes, Locutiones, cæteraque ministeria: necnon rebellium spirituum Malitia, Primum peccatum, & Pæna.

ANGELI fuerunt creati in beatitudine naturali. 2. non tamen supernaturali: 3. vnde ad conuertendum se in Deum, vt beatitudinis supernaturalis obiectum indiguerunt Gratiã Auxiliante, tantã indigentia, quod sine illa non potuerunt conuerti. 4. Omnes statim à principio habuerunt Gratiã sanctificantem: 5. quam tamen acceperunt per propriam dispositionem: 6. licet eam non meruerint. 7. meruerunt tamen per ipsam æternæ gloriæ beatitudinem. *Ratio primi.* Quia Angeli à principio suæ conditionis habuerunt Dei vt Authoris naturæ cognitionem & dilectionem perfectissimam, necessariam, & inamissibilem, ad quam natura Angelica Viribus solis peruenire potuit; iam autem Beatitudo naturalis consistit in cognitione & dilectione Dei, vt Authoris naturæ perfectissima, tam *quoad Substantiam*, vt prima cognitio quã Angelus per suam substantiam Deum cognoscit, sit inseparabilis & necessaria: quã *quoad modum*, vt illa operatio sit recta rectitudine morali, liberã, & potenti deficere *Ratio 2di* Quia Beatitudo supernaturalis consistit in clara Dei visione Vt est in se; iam autem Angeli ab initio creationis suæ non viderunt Deum vt est in se Authorem Gloriæ; aliàs alij nunquam peccassent, quia visio beatifica iungit intellectum cum Prima Regula rectæ operationis. *Ratio 3ti.* Quia voluntas Angelica non potest ferri in Deum beatificantem supernaturaliter, nisi adiuta per auxilium gratiæ; sicut & homo omni gratiã destitutus, non potest conuerti in Deum supernaturalem. quia beatitudo supernaturalis, est supra naturam cuiuscunq; naturæ creatæ, indebita, & impossibilis sine gratia; iam autem Appetitus rationalis non potest ferri in id quod est supra facultatem virtutis propriæ. *Ratio 4ti.* Quia sicut Deus in prima creatione mundi, omnibus creaturis indidit rationes seminales; tanquam ipsorum naturæ debitas proprietates: ita congruum fuit quod Deus in prima creatione spiritualis creaturæ infunderet Angelis gratiã sanctificantem, quæ est semen omnium donorum supernaturalium. *Ratio 5ti.* Quia Angeli in primo instanti, ex auxilio supernaturali, per motum liberi arbitrij se ad eam præparauerunt: & quod perfectiores fuerunt in naturalibus, eò intensiorem gratiã & gloriã receperunt; non ex hoc, quod naturalis vnus Angelij maior perfectio naturalis, extiterit Deo causa motiua conferendi eidem maiora dona supernaturalia, sed in hoc sensu, quod Deus ex mera sua liberalitate & sapientia voluerit eos Angelos maioribus donis gratiæ exornare, quos perfectioribus naturæ dotibus decorauit. Sicut ædificator ad expoliendam domum expoliens lapides, eò ipso quod aliquos pulchrius & decentius polit & aptat, videtur ipsos ad nobiliorem partem domûs ordinare. *Ratio 6ti.* constat ex illo communi Axiomate. Principium meriti non cadit sub merito. Et ideo CHRISTUS in primo instanti conceptionis suæ gratiã non meruit, quamuis ad illam se disposuerit, per actum liberi arbitrij adiuti ex motione supernaturali. Et idem de Angelis cum proportionem dicendum. *Ratio 7mi.* Quia Beatitudo perfecta est Vltimus finis: hunc autem finem solus Deus habet per naturam: reliqua verò eundem assequuntur per operationem prout adiutã à gratia: Ergo & Angeli consecuti sunt beatitudinem supernaturalem per operationes ex gratia

gratia procedentes, priores beatitudine non solum naturâ sed etiam duratio-
ne; nam talis modus merendi beatitudinem, est connaturalissimus, semper me-
rito effectiuè concurrente ad cauandum præmium.

II. ILLUMINATIO datur in Angelis, quâ vnus verè & propriè alium illu-
minat: 2. per solam propositionem obiecti accomodatam capacitati inferioris
scilicet conceptus suos partitos & particularizatos iuxta captum inferioris
ordinando ad illum: *Ratio primi*. Quia inter Angelos est ordo superioritatis
& dignitatis, quo inferiores exceduntur à superioribus: hic autem ordo ma-
ximè elucet, si supremus Angelus immediatè à Deo veritatem addiscat, & An-
gelus alter immediatus inferior, eandem à superiori immediato Angelo, tan-
quam à Doctore Discipulus addiscat, & sic deinceps vsq; ad infimum: sic enim
datur ordo intelligibilitatis, iuxta ordinem superioritatis & dignitatis, seruatâ
causalitate illuminationis. *Ratio 2di*. Quia Angeli superiores cum vniuersalio-
res habeant species obiectorum repræsentatiuas, ideo necesse est, quòd An-
gelus superior volens communicare Angelo inferiori veritatem à Deo accep-
tam, debet ipsam diuidere & particularizare, vt Angelus inferior eandem
percipere possit iuxta modum & capacitatem suam: vnde duo debent concu-
rere ad illuminationem: *Primum est* Ostensio & manifestatio Obiecti, prius ab
Angelo inferiore incogniti: & hæc ostensio consistit in hoc quòd Angelus su-
perior veritatem aliquam in vniuersali acceptam, prius veluti masticat, diui-
dat, sicq; diuisam & masticatam proponat per locutionem Angelo inferiori;
alterum est, Confortatio potentix Angeli inferioris, quæ consistit in hoc, quòd
Angelus superior illam veritatem in vniuersali acceptam mastigando & diui-
dendo, communicat ei lumen intellectûs quo eam illuminat, & hoc ipso red-
dit illam proportionatam intellectui Angeli inferioris; sicut Magister iuxta ca-
pacitatem discipuli proponendo veritatem eundem illuminat, & illius confor-
tat intellectum.

III. LOCUTIO mutua datur inter Angelos: 2. quæ fit per hoc quòd vnus
voluntariè dirigit conceptus suos ad alterum Angelum *Ratio primi*. Quia Isaia
6. *Seraphim clamabant alter ad alterum* SANCTVS. T. q. Ad perfectam Angelorû
societatem necessaria est mutua secretorum & voluntatum patefactio: quæ
fit per locutionem. *Ratio secundi*. Quia quilibet Angelus plenum habet domini-
um supra suos conceptus internos: vnde vt Angelus constituatur *Loquens* debet
dominium suum communicare alteri Angelo, & tunc alter Angelus iam erit
Audiens, quia ea de quibus est locutio iam pertinent ad ipsum, ex communica-
tione dominij.

IV. HIERARCHIA ex parte Principis est vna: 2. ex parte multitudinis al-
ia est Angelica alia humana: 3. Angelica Hierarchia triplex: 4. Et qualibet
Hierarchia habet tres Angelorum ordines: 5. Et quilibet Ordo plures Angelos
numerat. *Ratio primi*. Quia Hierarchia est sacer principatus eorum, qui in sa-
ceris communicant, id est qui à Deo specialibus illuminationibus reguntur: isti
autem sunt tantum boni Angeli & boni homines, quibus vnus tantum est su-
premus Princeps DEUS. *Rat: 2di*. Quia vnus Principatus est, secundum quòd
multitudo vno & eodem modo potest Principis gubernationem percipere;
iam autem Angeli percipiunt gubernationem ac illuminationem à Deo, se-
cundum puritatem intelligibilem: & Homines secundum similitudines sensi-
bilium, ideoq; Hierarchia Angelica distinguitur ab Humana. *Ratio 3ij*. Quia
etiam Angeli non eodem modo illuminantur de Diuinis rationibus & secretis:
nam *Supremi* Diuina secreta percipiunt in ipso Deo: *Medij* eadem vident in
causis vniuersalibus creatis: *Infimi* eademmet intuentur in causis proximis.
Ratio quarti. Quia Hierarchia est vna multitudo ordinata, quæ requirit pluriû
partium inter se coordinationem, secundum diuersos actus & officia: & o-
mnis ista diuersitas reducitur in communi ad tria s. Ad Summum, Medium, &
Infimum

Infirmum: vt patet in multitudine Cinitatis ordinata. *Ratio quinti.* Quia sicut Hierarchia est ordinatio graduum: ita Gradus (qui etiam dicitur Ordo) est ordinatio personarum eiusdem gradus; iam autem plures sunt Angeli eiusdem gradus: vg. plures Seraphim vt docetur *Isaia 6to.*

V. PRÆSENTIA Angelorum necessaria est supra creaturam corporalem: 2. quorum potestati quælibet natura corporalis subiecta est immediatè quoad motum localem: 3. Miracula facere est extra actiuitatem virtutis Angelicæ: 4. Homines illuminare possunt: 5. aut voluntatem humanam interiùs mouere non possunt. *Ratio primi.* Quia potestas corporea est particularis, & Angelica est Vniuersalis; iam autem Omnis potestas particularis regitur per vniuersale: & maximè corporea per Angelicam, ad explenda Diuina mysteria. *Ratio 2di.* Quia inter omnes motus corporeos perfectior est motus localis, vt pote excludens potentiam ad aliquid intrinsecum; iam autem Natura inferior in sui supremo attingitur à Natura superiori, iuxta illud D. Dion: 7. cap. de Nom: Diu: Diuina sapientia coniungit fines primorum principijs secundorum. *Ratio 3ty.* Quia facere miracula soli Deo competit: iam autem quidquid Angeli operatur propriâ virtute, non extra sed intra ordinem naturæ operantur. *Ratio 4ti.* Quia Angeli, Et proponunt veritatem intelligibilem hominibus sub similitudinibus sensibilibus: Et suâ actione confortant intellectum humanum; etenim Illuminatio est manifestatio obiecti, & confortatio potentie. *Ratio 5ti.* Quia solius est Dei immutare voluntatem ad intra, nam Deus est Creator voluntatis nostræ, & eiusdem Primum Principium tam in ratione Entis, quàm in ratione liberi.

VI. MISSIO Angelorum est à Deo: 2. in ministerium. 3. & qui mittuntur Assistentes non sunt: 4. licet missi sicut & Assistentes Deum videant per Essentiam. *Rat: 1.* Quia Angelus procedit à Deo, vt ibi sit, vbi priùs non erat, non enim est vbiq; cum sit Agens particulare; iam autem Mitti illud dicitur, quod ab alio procedit, vt incipiat esse vbi prius non erat. *Rat: 2.* Quia Angeli nutu & Authoritate Dei Imperantis operantur: vnde eorum Actio quam exercent, in creaturam corpoream incipit à Deo, & ordinatur ad Deum, & fit vt obediatur Deo supremo Principi. *Rat: 3.* Quia Assistentes illi dicuntur, qui immediatè illuminantur ab ipso: Ministrantes verò qui mediatè de agendis illuminantur, & ad eadem exequenda, motu locali mittuntur. *Rat: 4.* Quia Christus dixit: *Matth: 18. Angeli eorum semper vident faciem Patris mei qui in calis est:* ideoq; ex parte Visionis beatificæ, æquales sunt Assistentes & Ministrantes.

VII. CUSTODIA hominum bonis demandata est Angelis: 2. ita vt singuli homines à singulis Angelis custodiantur: 3. Personis Publicis præter particulare deputatur Angel officij: 4. Christi Dominus non habuit Custodè Angelum: 5. Beatissima V. MARIA habuit: 6. imò etiam pessimus Antichristus eundem habebit. *Pat: 1.* Quia iuxta *Psal: 90. Angelis suis Deus mandauit de te vt custodiant te.* T. q. Diuina Prouidentia statuit, vt mobilia regulentur per immobilia. *Rat: 2.* Quia sicut diuersis speciebus rerum, diuersi Angeli eiusdem ordinis præficiuntur: ita rationabile est, vt ex Diuina Prouidentia diuersis hominibus diuersi deputentur Angeli. *Rat: 3.* Quia officia quæ ad multitudinem pertinent, dirigitur per Principatus vel Archangelos: vnde homo in prælatione constitutus, in his quæ ad regimen multitudinis pertinent, illuminatur ab Angelo superioris Ordinis. *Rat: 4.* Quia Anima Christi, omnibus Angelis superior quoad gratiam, non quoad naturam, immediatè à Verbo Diuino illuminata fuit. *Rat: 5.* Quia Beatissima V. Mariæ Genitrix MARIA, ad acquirendum augmentum gratiæ, indiguit ministerio Angelorum, per modum remouentis impedimenta, vt mens eius purissima, ab omnibus curis sæculi libera, soli semper vacaret Deo. *Rat: 6.* Quia sicut præscit in iudicium, & infideles etiam cum Antichristo, non priuantur interiori auxilio naturalis rationis, ita etiam non priuantur exteriori auxilio diuini concilio toti naturæ humanæ: s. custodia Angelorum per quam arcentur à multis malis, & sibi magis & alijs nocere possint.

VIII. PECCATUM repertum est in Angelis desertoribus: 2. nullaq; potest dari creatura intellectualis, quæ ex natura sua sit impeccabilis simpliciter: 3. Nec Potuit Angelus peccare in primo instanti creationis suæ contra legem quæcunque 3. Primum est de Fide. Ezech. 28. *Inuenta est iniquitas in te. Ratio. 2da.* Quia omnis natura intellectualis creata, hoc ipso quod sit *ex nihilo*, est defectibilis in suo esse; consequenter & in operari. Et quoniam hoc ipso quod creatura est defectibilis in modo operandi physicè, est etiam defectibilis in attinentia Obiecti & finis, ex qua sumitur rectitudo seu bonitas operationis moralis: subindeq; defectibilis in modo operandi etiam moraliter. *Rat: 3.* Quia Angelus in primo instanti creationis suæ primum iudicium pract. cū habet indispensabiliter & specialiter sibi à Deo infusum prout à primo motore speciali: vnde si in tali primo dictamine, & in actu voluntatis per illud regulato defectus error & peccatum reperiretur, ipsi Deo vt auctori speciali tribueretur: nam operatio quæ incipit cum esse rei, inest ei ab agente à quo habet esse.

IX. PECCATUM Primum in Angelis fuit peccatum Superbiæ: 2. cuius obiectum excellens fuit appetitus inordinatus quo appetit esse Deus: 3. per similitudinem quandam proportionalem: *Rat: 1.* Quia Isaiæ 14. dicitur: *Detracta est ad inferos superbia tua.* Tum quia, Primum peccatum Angeli debuit consistere in affectu ad aliquod bonum spirituale (nam Angelus incapax est affectus efficacis circa bonum corporale) qui affectus cum nequiret esse deordinatus ex parte obiecti vt pote boni, consequenter debuit esse deordinatus, tantum ex parte modi appetendi illud s. absq; subiectione ad regulam superioris tanquam mensuram, dignitatis propriæ; iam autem Superbia est, nolle subijci regulæ superioris tanquam Mensuræ, dignitatis propriæ: sicut Inobedientia est nolle subijci regulæ superioris tanquam Legislatoris. *Rat: 2.* Quia iuxta Ezech: 28. *Dixisti. Deus ego sum.* Contra quod dictum S. Michaeli preliari cepit exclamans: *Quis vt Deus?* consequenter Superbia Luciferi fuit appetitus inordinatus quo appetijt esse vt Deus similitudinariè.

X. PENA Dæmonum maxima, est expulsio à Visione beatifica: 2. manet tamen in illis post peccatum integra cognitio naturalis: 3. voluntas illorum in malo obstinata, nullum opus bonum morale facere potest 4. alliganturq; physicè ad loca pænalia per hoc, quod ignis inferni producat instrumentaliter quasdam Qualitates in dæmonibus, retardantes & impediennes potentias eorum operatiuas. Primum. constat Math: 24. *Discedite à me malecubi in ignem æternum qui paratus est diabolo & Angelis eius.* Vnde pæna ignis infernalis, est terminus ad quem secundarius ob commissam culpam, sed primarius est Expulsio a visione beata, per quam summi Boni vt est in se intuitiua ac satisfactiua priuantur possessione. *Ratio 2.* Quia post peccatum in dæmonibus manet tam intellectus integer quam species illis infusa, & ab eius Essentia naturaliter exorta. *Ratio 3.* Quia diabolus est in statu damnationis; iam autem status damnationis importat carentiam omnis auxiliij sufficientis procedentis à Diuina gratia, requisiti ad bona opera salutari facienda; & etiam importat carentiam omnis auxiliij efficacis ad aliquod bonum morale ordinis naturæ; sicut status purgatorij importat carentiam & exclusionem omnis peccati actus ibidem committendi. *Rat: 4ta.* Quia attestante D. Petro 2. Ep. c. 2. *Angelis peccantibus deus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos.* Cruciantur autem dæmones per alligationem physicam ad ignem & ad locum ignis, ita quod physicè impediuntur & retardantur eorum potentia ne alibi operentur quam in illo inferni determinato loco partialiter. Et talis alligatio est illis summè molesta, primò quia se opponit valde, amplè eorum naturali libertati, ratione cuius deberent se locare vbi Vellent: Secundò opponit se eorum excellentiæ spirituali, ratione cuius deberent dominari omni corpore; hic autem inevitabilem ab igne corporali patiuntur seruitutem. O Verè horrendam tunc gehennam, in qua attestante D. Gregorio *Mors sine morte, finis sine fine, quia Moribus ibi viuunt, & finis semper incipit.* O misericordissime Domine exclamo eū S. Augustino: *Hic re, hic seca, modò in æternū parcas, & eum D. Fulgentio lachrymabiliter supplico Domine da nobis modo patientiam, & postea indulgentiam.* Per CHRISTUM DOMINUM NOSTRUM REGEM ANGELORUM. Cui honor & gloria in secula seculorum, Amen.

